

Malá sbírka:

Pár kravín

pro vás

čtení pro nefalšované voły (jako jsem já)

Pavel Šach

Pavel Šach

PÁR KRAVIN PRO VÁS

Čtení pro nefalšované voly (jako jsem já)

PŘEDMLUVA

Bahno, žumpa, stoka, škvár, autor se zmohl jen na zaplevelení knížky pouhou ubohou snůškou vulgarismů a vyslovených nechutností bez jediné za pozornost stojící myšlenky. Kdo tohle mohl vydat...

Tak by mohl vyznít názor čtenářů na právě předkládanou knížku. Jako protipól popsaného hodnocení by mohlo vypadat následující mínění čtenářů: Kniha je sice plná a možná i na můj vkus přeplněná množstvím vulgarismů a nechutností, ale při odhlédnutí od tohoto nedostatku je schopna vyloudit čtenářův úsměv alespoň natolik, aby se vyplatilo si ji s přimhouřením jednoho a možná i obou očí přečíst.

Tomuto druhu čtenářů je určen další text této mé anotace.

Vážení čtenáři. Dlouho jsem přemýšlel, jak tuto v pořadí čtvrtou svoji knížku nazvat, až jsem zůstal u názvu, který mě napadl jako první. Proto tedy ono „Pár kravin pro vás, čtení pro nefalšované voly (jako jsem já).“

Je tam směs příběhů, rčení, zamyšlení, rádoby aforismů a v neposlední řadě vtipů, o kterých se domnívám, že je snad ještě neznáte (jinak bych je do knížky nevkládal). Tak se tedy dejte do čtení, budu vám i sobě držet palce a budu doufat, že ji po přečtení prvních několika stránek neodložíte s pocitem: To jsem teda dal

peníze za pěknou kravinu, autor měl při volbě jejího názvu bezděčně pravdu.

Nechte se tedy četbou přenést do světa, kde se mluví tak, jak autorovi „zobák narost.“ Věřím, že i kultivovanější část čtenářské obce by kniha mohla trochu pobavit, což je ostatně mým hlavním cílem.

Tak tedy s chutí do toho.

FANTAZIE A ZAMYŠLENÍ

Vlakový kočí

(črta o profesionální hrdosti a symbolice)

V dobách, kdy už byly vynalezeny koleje, ale ještě nebyly vynalezeny lokomotivy, tahali železniční vozy koně. S nástupem parních lokomotiv význam koní pro železnici sice poklesl, ale koňská síla měla přesto ještě dlouho na kolejích své místo – hlavně v letních měsících, v zimě by přece jenom (jak dál osvětlím nežádoucím způsobem) trpěli zasloužilí koně.

Vedle toho, že jiskra z komínů parních lokomotiv hrozila založením požáru, existoval i další důvod pro paralelní uchování koňské tažné síly. Mnohé parní lokomotivy trpěly totiž pylovou alergií, takže byly dokonce nuceny přečkávat léto v uzavřeném depu s utěsněnými okny. Tento problém byl definitivně vyřešen vynálezem odolnějších motorových a elektrických lokomotiv.

Proto k žánrovým obrázkům z přelomu devatenáctého a dvacátého století nemyslitelně patří i kýčovitý výjev jakési šťastné

železniční koexistence – na dvou párech kolejí jedou proti sobě vlak tažený parní lokomotivou a vlak tažený několika páry koní.

Zmínění koně byli tehdy bez špetky originality pojmenováni jako „vlakoví koně“ a pochopitelně existovala i profese „vlakový kočí.“ A u té se chci dnes zastavit podrobněji. Ze společensko-sociálního hlediska neměli vlakoví kočí jednoduchou pozici. Ostatní kočí v nich viděli jednak elitu, která se nad prosté kočí vyvyšuje (už tím, že jejich kozlík byl výše nad zemí) a zároveň paradoxně i nedouky, kteří koně vlastně ani neřídí a zatáčení za ně obstarávají koleje.

Strojvůdci se cítili vlakovým kočím nadřazeni. Prestižní třenice nevznikaly jen mezi vlakovými kočími a topiči parních lokomotiv. Chovali se k sobě přátelsky a každý si potichu pro sebe myslel, že je víc než ten druhý. Z toho, že se nad druhými nevyšovali a jednali s nimi jako rovný s rovným, měly obě skupiny hřejivý pocit vlastní velkorysosti.

Postupem času profese vlakového kočího pevně vrostla do povědomí veřejnosti a zněla lidem stejně samozřejmě, jako když se řekne třeba zedník nebo krejčí. A protože každá profese si pěstuje své slavné historiky, tradice, obyčeje a léty vyvinuté a zdokonalené rituály, nemohli se vlakoví kočí odlišovat. Pokusme se připomenout si tuto dnes již zapomenutou profesi – pro poučení mladším a pro vzpomínku pamětníkům.

Vlakoví kočí nemívali dlouhý život. Dusot koní po pražcích a drncání železničního vozu po kolejích vytvářely spolu s protivětrem takovou kombinaci vlivů na lidský organismus, že málokterý kočí přežil ve službě déle než tři roky – pak zpravidla vyčerpáním náhle zemřel. Pohřby zemřelých vlakových kočí mívaly slavnou tradici. Jako zvláštní výsadu, kterou dráha kočím udělovala, měli právo, aby pohřební vůz s jejich ostatky byl tažen jejich vlastním kompletním vlakovým spřežením a byl navíc vypraven z železniční stanice, která leží nejbližší příslušnému hřbitovu. Účast celé vesnice na takovém pohřbu byla zaručena.

Určitou atmosféru těmto pohřbům dodávala i skutečnost, že při tak rychlé rotaci vlakových kočí ve službě se dalo s poměrně velkou přesností stanovit dopředu datum jejich úmrtí a tedy i pohřbu. Časem se začalo datum pohřbu s přesností na dva měsíce uvádět už do uzavírané pracovní smlouvy nově nastupujícího kočího. Málokdy se zkušený úředník, který zájemce o práci kočího přijímal, zmýlil v odhadu.

Pokud se tak někdy stalo, považovalo se za neloajlní vůči dráze, aby kočí žil déle, než měl napsáno v pracovní smlouvě. V předvečer uplynutí lhůty takový kočí zpravidla skočil – kam jinam než pod vlastní vlak.

Protože ten vlak však zároveň řídil, bylo z důvodu bezpečnosti cestujících dovoleno skočit pod vlak až ve stanici a to těsně před zastavením vlaku. Někdy se stávalo, že kočí, právě s ohledem na bezpečnost cestujících, které vezl, skočil pod vlak až ve chvíli, kdy vlak jel tak pomalu, že už ho přejet nestačil. V takovém případě

musel pak přímo na místě náčelník stanice za přítomnosti průvodčího vlaku dorazit kočího služebním terčíkem. Takové případy byly však v historii zaznamenány jen tři. Drtivá většina kočích zemřela řádně sama od sebe pod koly vlastního vlaku a ve lhůtě odhadnuté zkušeným okem přijímajícího úředníka.

A co vlastně vedlo lidi k tomu, že měli o výkon této nevděčné a jen průměrně placené profese zájem? Zpočátku nikdo nevěděl, jak rychlému opotřebení bude lidský organismus při práci vystaven, a tak se sem hlásili lidé jako do každého jiného zaměstnání. Později zase lákal zájemce věhlas a tradice pohřbů vlakových kočí. Kozlík se stával útočištěm pro lidi, kteří si o sobě mysleli, že si ostatní o nich myslí, že toho v životě mnoho nedokázali, a tak se v duchu těšili, že alespoň při svém pohřbu všem ukáží, co v nich bylo.

Vyskytly se mezi nimi i duše lyrické, které si přály vedle nápisu na pomník, který poskytovala sama dráha, mít na hrobě i něco dalšího, co by je a jejich profesi každému návštěvníkovi hřbitova hned připomnělo., a tak si dávali na hrob zhotovit sochu koně na kolejích. Ti chudší a skromnější se spokojili třeba jen s částí koňského postroje a nebo se svazkem koňských žíní. Jeden zvlášť chudý a šetrný kočí si nechal na hrob dát jen pár koblih koňského trusu. A tato původně z nouze ctnost se pro svou levnost a praktičnost rychle uchytila.

Stalo se zvykem, že si kočí v předvečer své smrti (jejíž příchod cítil ve vyklepaných kostech, které se beztak již na klidnou atmosféru hrobu těšily jako domů) přivedl na svůj hrob koně, aby mu tam zanechal několik koblih. Byl to zvlášť vybraný kůň, u kterého

vypozoroval, že má koblihy nejladnějšího tvaru. Takovéhoho koně mu ostatní kočí záviděli a on jej dobromyslně půjčoval, aby mohl tuto poslední službu poskytovat i ostatním kočím, kteří neměli to štěstí a koně sázejícího tak ladné koblihy ve svém spřežení neměli. Zpočátku museli koňovi dávat projímadlo, ale časem se vypěstoval u tohoto koně – favorita takový reflex, že byl schopen na hřbitově kdykoli své ceněné koblihy vysázet.

Takovéhoho koně si kočí střežili jako oko v hlavě a byli na něj po celou dobu své služby hodní, protože věděli, že jim to kůň jednou oplatí. Za svůj život vyprovodil kůň do hrobu třeba pět generací svých kočí a to býval, jak už bylo uvedeno, během své kariéry zapůjčován i kolegům kočím, kteří měli již smrt na jazyku a ve spřežení žádného schopného koblihového sochaře neměli.

Tato zavedená praxe měla však i druhotné negativní důsledky. U koně – favorita se časem vypěstoval takový podmíněný reflex, že když vlak, který měl ve svém spřežení takovéhoho favorita, jel kolem jakéhokoli hřbitova, začal na koně účinkovat vyprazdňovací reflex. To by samo o sobě ještě nebylo tak zlé, vždyť i ve většině dnešních vlakových souprav vyústíuje záchod na koleje. Potíž byla v tom, že kůň puzen podmíněným reflexem chtěl svou potřebu vykonat výhradně na hrobě a měl tendenci ze spřežení směrem k míjnému hřbitovu vybočit. To stálo vlakového kočího vždy nesmírné úsilí, zvláště když uvážíme, že musel spřežení udržet v kolejišti a zároveň si nechtěl rozzlobit koně – favorita. Co by pak měl sám na hrobě, kdyby se na něj favorit naštvál !!!

V několika fragmentech jsme si připomněli profesi vlakového kočího, kterou dech technického pokroku zavál tak hluboko do jeskyně dějin, že pro mnohé z nás byla až do dneška neznámou.

Půllitr, hospůdka a vlasy

Půllitr

Řekl bych s básníkem Jiřím Wolkerem: Půllitr není jen nějaká leccjaká věc. Lidé z něho klopi do úst piva, jen neplatí, že z jedné strany smutná a z druhé veselá.

Půllitr je osobnost „an sich,“ tedy vyřčeno s Immanuelem Kantem, německým klasickým filosofem devatenáctého století.

Nevím jak kdo, ale já jsem si ke svému půllitru (za těch několik desítek let, co pivo piju), vytvořil specifický vztah.

Když není žádné pivo doma, je to vztah naprosto neutrální. Nemůžu od něj nic očekávat a on totéž ví o mně.

Jiná věc je, když je plný nebo alespoň poloplňný (jak by řekl optimista). Pohled na plný půllitr ve mně vzbuzuje kladné pocity, vždycky si při tomto pohledu připomenu slova svého už nyní nežijícího táty: Nesnáším plný štamprle. Tím se taky celý život řídil. To já pohled na plnej půllitr piva snáším dobře, pouze s tou výhradou, je-li v něm načepované pivo určeno mně.

Hospůdka

Jsem prostě celoživotní pivař a je mi celkem lhostejné, kde své pivo piju. Teda lhostejné není to úplně pravé slovo, když jsem se před lety byl naposledy rozloučit s panem hostinským a o málo let později s paní hostinskou, kteří až do své smrti vedli malou rodinnou hospůdku, kterou jsem s kamarády navštěvoval, samozřejmě jsem uznával starou pravdu, že točené je lepší než lahvové.

Dnes se už ten pel rozdílů mezi lahvovým a točeným ušlechtilým mokem trochu vytratil, protože moji starou hospůdku (jak už vyplynulo z předchozích řádků) zavřeli a k těm dvěma zbývajícím v naší obci, sám nevím proč, ale nemůžeme s úzkou partou mých kamarádů nalézt ten správný vztah.

Vlasy (pozor, mírně nechutné)

Před skoro nedávnými časy jsem chodil pravidelně každý pátek do rodinné hospůdky nedaleko našeho domu. Byla pěkná, skutečně rodinná, vznikla spojením dvou místností v bytě majitelů. Dojem rodinnosti hospůdky daleko převážil její eventuelní nedostatky.

K nim patřilo i to, že se na záchodech netopilo. A po požití pár piv se samozřejmě ozve volání přírody a člověk musí jít na záchod.

Bylo tehdy snad mínus dvacet pět stupňů a já jsem se se třemi kamarády vydal na zmíněný záchod, který v oné hospůdce nebyl vytápěný.

Kdo nezažil, nepochopí, co se tam tenkrát stalo.

Jak jsme tak čtyři kamarádi vedle sebe močili, vznikalo tam z moči vzhledem k panující teplotě nekonečné množství páry. A jak tam tak poklidně močíme, stala se následující věc:

Protože měřím i s botami něco kolem dvou metrů a strop na záchodě nebyl příliš vysoko nad našimi hlavami, díky páře vzniklé z moči jsem doslova „přimrzl“ vlasy ke stropu záchodku.

Na několikátý pokus se mi podařilo se od stropu bez újmy na vlasech odtrhnout, ale vzpomínka na to, co dělají výpary z čerstvé moči se stropem a stěnami nevytápěného záchodu, se mi uchovala až do dnešních časů.

Zamyšlení nad lidovými písněmi a koledami

Napadlo vás někdy, vážení čtenáři, zamyslet se hlouběji nad texty lidových písní a vánočních koled? Já jsem to v několika případech zkusil a tady je výsledek:

U panského dvora

U panského dvora náš Vitoušek orá, strakaté volečky má, až pole doorá, na mě si zavolá, on mě už zdaleka zná.

Text této písně má v sobě několik záhad a protikladů. Vezmeme to pěkně po pořádku.

Lokalizace místa, tedy *u panského dvora*, je ještě celkem v pořádku, za předpokladu, že pozemek (pole), který Vitoušek orá, je majetkem osob, sídlících na onom panském dvoře (tedy asi větším statku).

Další údaj, tedy *strakaté volečky má*, je podle mě nadbytečný, protože předpokládám, že jiní než strakatí volové se v našich zeměpisných šířkách nevyskytují (pomíjím voly v lidské podobě).

Až pole dooral na mě si zavolá v sobě může skrývat hned dva háčky. Zaprvé je-li dívka, na kterou si Vitoušek zavolá původem z onoho panského dvora, nemusí z hlediska sociálního vyvolávat u majitelů inkriminovaného statku poměr jejich dcery právě s Vitouškem, vzhledem k předpokládané chudobě pouhého oráče, žádné velké nadšení. Bylo by tudíž namístě, aby Vitoušek nevolal na svou vyvolenou, když už ji musí mít, hlasitě, měli by se scházet spíš potajmu.

V opačném případě, tedy za předpokladu, že děvče není ze statku, by mohl hlasité Vitouškovo hulákání majitel (nebo majitelka) onoho statku (nebo chcete-li panského dvora) nelibě nést, mohlo by je rušit.

Představme si situaci, kdy by kousek od vašeho pozemku kdosi hlasitě vykřikoval jen proto, aby dal své, rovněž chudé, dívce na vědomí, že právě dooral statkářovo pole. Navíc kdyby to pole nebylo statkářovo a Vitoušek by oral „na svém,“ nabízí se otázka, jak by se mohl chudý Vitoušek domoci pozemku těsně sousedícího s panským dvorem. To je asi vzhledem k tehdejšímu reáliím těžko představitelné.

V textu *on mě už zdaleka zná* je skryt další háček. Předpokládá se tu, že dívka na kterou Vitoušek volá, je pravděpodobně na dohled od orajícího Vitouška nebo je silně krátkozraká, protože jinak by mohla vidět, že Vitoušek už pole dooral, zvlášť vezmeme-li v úvahu, že Vitoušek sám onu dívku poznává už zdaleka.

Posuňme se v textu písně až na její konec, kde se zpívá *volej ve dne v noci, není ti pomoci, mě se už nedovoláš*. V této pasáži textu jsou obsaženy dva protiklady. Jednodušší by pro Vitouška bylo místo nějakého volání jít k dívce přímo a na její nechuť se s ním setkat se přeptat. Zvláště, když text písně předpokládá, že se s ním chce rozejít.

To ale píseň nepředpokládá. Navíc pokud bychom se doslova drželi textu první sloky písně, znamenalo by to, že předmětný Vitoušek pracuje (tedy přesněji oře) i v noci. Nechtěl bych vidět, jak by vypadalo pole po takové noční orbě. Nedomýšlím ani, jak by na hulákání v noční době reagovaly osoby bydlící na onom panském dvoře.

Tolik k písni *U panského dvora*.

Na řadě je píseň ***Prší prší jen se leje, kam koníčky pojedeme, pojedeme na luka, až kukačka zakuká***.

Nelogický mi připadá už začátek textu, kdy se (zřejmě) nějaký vesnický chasník chce vydat na cestu za svým cílem právě v dešti. Nepravděpodobné se mi zdá rovněž to, že jako znamení ke startu s koňským spřežením je zvolena právě chvíle *až kukačka zakuká*. Existuje ještě jedno vysvětlení, které je, podle mě, autorem spíše nepředpokládané, totiž to, že by překvapená kukačka zakukala právě ve chvíli, kdy koňské spřežení dorazí *na luka*.

Kukačka už zakukala, má panenka zaplakala, ty kukačko nekukej, má panenko neplakej. I tato pasáž textu písně nabízí vysvětlení přinejmenším dvojí. Zaprvé se dotyčná milá nechce za žádnou cenu s hochem, řídícím koňské spřežení, už setkat a protože ví, že po kukaččině produkci k ní hoch s určitostí přijede, se už předem v očekávání nechtěného shledání rozpláče nebo naopak tuší, že už jí mládenec chce dát košem, a tak truchlí ovládaná smutnou myšlenkou, že už ani po kukaččinu znamená její milý s koňským spřežením nepřijede.

Pomím tu blíže nevysvětlenou okolnost, že totiž chlapec jezdí se spřežením podle všeho výhradně za deště, přičemž nechat dívku v dešti čekat na mládence svědčí o hochově mírné sadistické úchylce.

Přenesme svou pozornost k další písni. **Andulko šafářová** (možná Šafářová, to není z textu písně patrné), *husičky nemáš doma, husy jsou v ječmeně, Andulko vyžeň je, vyžeň je z ječmene ven, dřív než bude bílý den. Já bych je ven vyhnala, jen kdybych se nebála, paňmáma lehce spí, jak se hnu, všechno zví...*

U této písně se zastavím jen krátce, na jejím textu je podivuhodná pouze skutečnost, že se husy chodí do ječmene pást zřejmě výhradně v noci, a že se útěk hus do ječmene „povedl“ Andulce už poněkoli káté. Nechci ani domýšlet, co se oné Andulce stane, když místo vyhnání hus z ječmene sice za cenu probuzení paňmámy, ale přece jenom uskuteční ještě v noci, začne-li je z ječmene vyhánět teprve až „bude bílý den.“

Příjemné řešení

Jsi-li chlastem zásoben,
trable půjdou (asi oknem) z kola ven.

Bacha

Pokud vábíš ženu krok za krokem,
mohlo by se stát, že půjdeš z kola ven (neb jiný postupuje
přímočařeji).

Rozumná rada

Když jsi zamilován až po uši,
děvky v tvém mozku to ruší (a to je, kurva, škoda, ne ?).

Neradostná

Když máš hovno ve slipech,
bez prdele, je to pech.

Oprávněná obava

Když ti žena doma říká, že jdeš zase chlastat,
řekni: Konec světa může každou chvíli nastat.

Moudrost věků

Přerušenej chlast (z nedostatku alkoholu), je mnohem horší než
přerušená soulož. (Nerýmuje se, ale o to je to pravdivější).

Opatrné doporučení

Když se žena brání pohlavnímu styku,
je na místě mít v ložnici motyku.

Subjektivní pocit

Chlastej alkohol pořádně pár chvil,
pak podle tebe zvedne se tvůj sexappeal.

Úpěnlivá prosba

Vím, že jsem nechutnej,
komu to vadí, tak do tlamy mi, prosím, nedávej.

Trupíci

Tyto vtipy je nutno brát s nadsázkou, v žádném případě nemají být výsměchem tělesně postiženým spoluobčanům.

Tak tedy: Trupík je člověk, který je tak postižen, že mu chybí ruce i nohy.

Trupík se přihlásí na paralympiádu. Za disciplínu si vybral plavání. Pořadatelé se snaží mu vzhledem k jeho hendikepu start právě v této disciplíně rozmluvit.

Trupík ale stále trvá na svém. Když si už pořadatelé neví rady, zkoušejí poslední argument: Jak a čím chcete plavat, když nemáte ruce ani nohy? Nato trupík mírně popuzeně odpoví, že bude plavat pomocí uší.

Po krátké poradě mu pořadatelé start povolí, ale zvědavost jim přece jen nedá, a tak se v celkem hojném počtu shromáždí u bazénu, ve kterém se bude odehrávat závod v plavání. Tohle si přece nemohou nechat ujít.

Zvědavě vyzvednou trupíka na startovací buben a když zazní startérův výstřel ohleduplně ho shodí z bubnu do bazénu.

Jejich obavy se záhy splní, když vidí, že trupík jde ihned ke dnu. Na takové případy jsou, zvláště na paralympiádě, vždy připraveni prakticky při každé soutěži záchranáři.

Ti ihned po tom, co trupík zmizí pod hladinou, skočí do bazénu a trupíka vytáhnou na břeh.

Když trupík vykašle vodu, které se hojně během svého krátkého pobytu pod vodní hladinou nalokal, rozhořčeně volá: Kterej vůl mi to nasadil na hlavu tu koupací čepici !!!

Ještě jednou na téma trupíci

Na nástupním ostrůvku navzdory svému postižení stojí na pahýlech, které má místo nohou, trupík. Když přijede tramvaj, okolostojící mu se soucitem na jeho prosbu pomohou do tramvaje.

Tam trupík opět poprosí, zda by ho někdo posadil na místo, na které ho

někdo z cestujících v přeplněné tramvaji ochotně pustil. Stane se a trupík opět poprosí jednoho z okolo stojících cestujících, zda by mu nemohl odhrnout klopou u kabátu. Jakmile je mu vyhověno, trupík jasným a silným hlasem praví: Dobrý den vážení cestující, revize jízdenek.

Karkulčina první menstruace

Jde Červená Karkulka lesem s košíčkem plným sladkostí a také s lahví vína babičce poblahopřát k svátku.

Po cestě se u ní dostavila nečekaně první menstruace.

Protože o pohlavních záležitostech a náležitostech se u Karkulky doma nikdy ze zásady nemluvilo, Karkulka se vyděsila, a tak když se objevil pověstný vlk, vůbec ji nenapadlo se ho bát a vida živou bytost, vznesla k vlkovi dotaz:

Podívej vlku, co se mi stalo, a s těmito slovy si zdvihla sukénku, aby vlkovi lépe ukázala předmět svého úleku.

Vlk byl tak překvapen Karkulčíným přístupem k nečekané události, že ho jala snaha Karkulce pomoci.

Povídá: Já nevím, co se ti to stalo, ale kousek odtud přebývá liška, ta je světem protřelá, snad by mohla poradit.

A po příchodu k lišce Karkulka zopakovala dotaz, se kterým se před chvílí obrátila na vlka.

Liška chvíli přemýšlela, ale nic ji nenapadlo, a tak povídá: Kousek odtud má brloh medvěd, je starý a mnoho už na světě viděl a zažil, snad ten by si věděl rady.

Vydali se tedy všichni tři (Karkulka, vlk i kmotra liška) za medvědem. Ten naštěstí byl doma a když vyslechl dotaz, co že se to Karkulce stalo, nadzvedl prackou Karkulčinu sukénku a po krátkém pohledu na Karkulčiny zakrvácené spod'áry pronesl:

Karkulko, nevím přesně, co to je, ale vypadá to, jako by ti někdo ukous čuráka!
